

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 8Sa/38/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1019200789
Dátum vydania rozhodnutia: 04. 05. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Blanka Malichová
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2022:1019200789.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v konaní pred sudkyňou JUDr. Blankou Malichovou, v právnej veci žalobcu: M. A., nar. XX.XX.XXXX, bytom J. XX, XXX XX J., zast. JUDr. Zuzana Srnáková, advokátka, Podbrezovská 39, 831 06 Bratislava proti žalovanej: Sociálna poisťovňa - ústredie, ul. 29.augusta 8 a 10, 813 63 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 36407-2/2019-BA zo dňa 03. apríla 2019, takto

rozhodol:

Žalobu z a m i e t a .
Žalobcovi právo na náhradu trov konania nepriznáva.

odôvodnenie:

I.
Priebeh administratívneho konania

1. Rozhodnutím č. 200-203436-CA04/2018, NP 205-81640-2/2018-BAM zo dňa 19.12.2018 Sociálna poisťovňa, pobočka Bratislava (ďalej aj „pobočka“) rozhodla, že žalobca nemá od 03.12.2018 nárok na materské. S odkazom na ust. § 49 ods. 1, 2 zák.č. 461/2003 Z.z. Zákon o sociálnom poistení (ďalej aj „ZSP“) uviedla, že otec dieťaťa je považovaný za iného poistenca len v prípade, ak matka dieťaťa zomrela, v starostlivosti o dieťa jej bráni nepriaznivý zdravotný stav, ktorý trvá najmenej jeden mesiac a nepoberá materské alebo rodičovský príspevok s výnimkou, keď dieťa bolo zverené matke rozhodnutím súdu alebo ak otec dieťaťa po vzájomnej dohode s matkou dieťaťa prevezme dieťa do starostlivosti po uplynutí šiestich týždňov odo dňa pôrodu a matka nepoberá materské alebo rodičovský príspevok.

2. Nárok na materské si žalobca uplatnil od 03.12.2018, predložením žiadosti č. B 0434834 z dôvodu, že dieťa, M. A., nar. XX.XX.XXXX, prevzal do svojej starostlivosti od 03.12.2018, na základe rodičovskej dohody o prevzatí dieťaťa, uzatvorenej s jeho matkou. Nárok na materské si uplatnil z poistného vzťahu zamestnanca Atlas Copco, s.r.o., kde je evidovaný od 15.01.2014 a ako zamestnanec tohto zamestnávateľa je zároveň evidovaný od 03.12.2018. Žalobcovi bola na účely prevzatia starostlivosti o dieťa poskytnutá materská dovolenka, no napriek tomu aj naďalej vykonáva pracovnú činnosť a dosahuje z nej príjem, ktorý sa považuje za vymeriavací základ a to v porovnateľnej, prípadne vyššej sume ako z pracovnej činnosti zakladajúcej nemocenské poistenie, z ktorého si nárok na materské uplatnil a zároveň nedošlo ani k úprave pracovného času tak, aby mohol prevziať starostlivosť o dieťa. Uvedené skutočnosti vyplývajú z predložených pracovných zmlúv so zamestnávateľom Atlas Copco, s.r.o.. Keďže je preukázané, že aj napriek dohode uzavretej s matkou, žalobca starostlivosť o dieťa neprevzal, reálne ju nezabezpečuje a starostlivosť aj naďalej zabezpečuje matka dieťaťa v rovnakom rozsahu, ako predtým, ktorý uviedol v dohode s matkou dieťaťa ako deň prevzatia dieťaťa do svojej starostlivosti, nepovažuje sa žalobca v zmysle ust. § 49 ods. 2 ZSP za iného poistenca.

3. V podanom odvolaní označil rozhodnutie pre nesprávne právne posúdenie veci, ako aj skutkového stavu za nezákonné. Nezákonnosť spočíva v nesprávnej aplikácii príslušných právnych predpisov,

upravujúcich nárok na materské, na predmetný skutkový stav. Poukázal na ustanovenia odseku 1.3 a 1.4 Pracovnej zmluvy zo dňa 27.11.2018 (ktorú predložil sociálnej poisťovni), zakladajúcej jeho pracovnoprávny pomer, na ust. § 52 ods. 1 písm. a/ zák.č. 311/2001 Z.z. Zákonník práce a konštatoval, že prácu si rozvrhuje sám, podľa vlastných potrieb a v čase, ktorý mu starostlivosť o dieťa dovoľuje, pričom prvoradá je pre neho starostlivosť o dieťa a práci sa venuje až po splnení rodičovských povinností. Výrok sociálnej poisťovne, že matka zabezpečuje starostlivosť o dieťa aj naďalej v rovnakom rozsahu ako pred prevzatím dieťaťa do jeho starostlivosti nie je preukázaný, ani ničím podložený. Bez ohľadu na to, však ust. § 49 zák.č. 461/2003 Z.z., na ktoré sa Sociálna poisťovňa odvoláva, neobsahuje žiadnu podmienku, v zmysle ktorej by otec dieťaťa nemohol vykonávať akúkoľvek pracovnú činnosť. Odvolal sa na ust. § 3 ods. 3 zák.č. 571/2009 Z.z. o rodičovskom príspevku (ďalej aj „ZRP“) a záverom poukázal na diskriminačný rozmer rozhodnutia voči otcom na základe pohlavia (zák.č. 365/2004 Z.z.)

4. Rozhodnutím č. 36407-2/2019-BA zo dňa 03.04.2019 Sociálna poisťovňa, ústredie (ďalej aj „žalovaná“ alebo „odvolací orgán“) v celom rozsahu potvrdila rozhodnutie pobočky a odvolanie žalobcu zamietla. V rozhodnutí zopakovala administratívny priebeh konania, odôvodnenie rozhodnutia pobočky, odvolacie dôvody žalobcu, položkovito vymenovala žalobcom doložené podklady a konštatovala, že zamestnávateľ dňa 30.11.2018 informoval Sociálnu poisťovňu prostredníctvom Registračného listu fyzickej osoby - zmena o začiatku čerpania rodičovskej dovolenky žalobcom od 03.12.2018 a prostredníctvom Registračného listu fyzickej osoby - prihláška, o vzniku jeho nového nemocenského poistenia dňa 03.12.2018.

5. Poukázala na ust. § 2 písm. a/ v spojení s ust. § 13 ods. 1 písm. d/ ZSP, z ktorých vyplýva, že nemocenské poistenie je súčasťou sociálneho poistenia a je poistením pre prípad straty alebo zníženia príjmu zo zárobkovej činnosti a na zabezpečenie príjmu v dôsledku dočasnej pracovnej neschopnosti, tehotenstva a materstva a z toho poistenia sa poskytuje aj materské. ZSP pre každý poistný vzťah stanovuje všeobecné podmienky nároku na nemocenské dávky a zároveň pre každú nemocenskú dávku (nemocenské, ošetrovné, vyrovnávacía dávka a materské) aj osobitné podmienky nároku a pri posudzovaní ich splnenia sa prihliada na všetky okolnosti a na všetky ustanovenia ZSP, súvisiace s konkrétnym prípadom, ktoré sa berú ako jeden celok a posudzujú sa vo vzájomnej súvislosti.

6. S odkazom na ust. § 30 a nasl., § 49 ods. 1, 2 a nasl., konštatovala, že Dohoda rodičov dieťaťa o prevzatí dieťaťa do starostlivosti otca je fiktívna (formálna), ak sa o dieťa aj naďalej stará matka a otec naďalej vykonáva zárobkovú činnosť a takúto situáciu nemožno považovať za prevzatie dieťaťa do starostlivosti otca. Samotné uzatvorenie dohody nie je vo vzťahu k posudzovaniu nároku na materské hlavný úkon, ale predpoklad smerujúci k zabezpečeniu a vykonávaniu starostlivosti o dieťa, ktorá opodstatňuje poberanie materského, a ktorej zabezpečenie by malo byť primárne skúmané na určenie nároku na dávku. Žalobca uzatvorením ďalšieho pracovného pomeru, v ktorom vykonáva prácu z hľadiska pracovného času v rovnakom rozsahu ako v predchádzajúcom pracovnom pomere, uzatvoril dohodu len formálne, za účelom čerpania dávky materské, čím však nespĺňa podmienku prevzatia dieťaťa a následného poskytovania starostlivosti tomuto dieťaťu danú ust. § 49 ods. 1 a 2 písm. d/ ZSP, účinným do 31.12.2018, a preto sa nepovažuje za iného poistenca.

7. Žalobca má v oboch pracovných pomeroch totožné miesto výkonu práce, na adrese aktuálneho pobytu, porovnateľnú výšku mzdy, rovnaký rozsah pracovného času (maximálny možný podľa § 85 Zákonníka práce) len odlišný druh práce. Matka dieťaťa je pritom v Sociálnej poisťovni prihlásená od 01.01.2018 ako povinne dôchodkovo poistená osoba z dôvodu riadnej starostlivosti o dieťa do šiestich rokov veku a teda nie je zapojená do pracovného procesu, ktorý by jednoznačne prezumoval zúžený rozsah jej starostlivosti o dieťa v súvislosti s deklarovaným nástupom žalobcu na rodičovskú dovolenku a jeho prevzatím do starostlivosti od 02.12.2018.

8. Žalovaná k námietkam žalobcu konštatovala, že prácu vykonávanú v mieste vtedy aktuálneho pobytu (J., XXX XX J.) ako teleprácu v pracovnom čase, ktorý si sám rozvrhuje, vykonával aj pred nástupom na rodičovskú dovolenku, teda k zmene spôsobu výkonu pracovnej činnosti, odôvodňujúcej nástup žalobcu na rodičovskú dovolenku a poskytovanie starostlivosti o dieťa vo väčšom rozsahu ako predtým nedošlo, rozsah pracovného času je rovnaký pred aj po nástupe na rodičovskú dovolenku, jeho dĺžka je určená ako maximálna možná podľa ust. § 85 Zákonníka práce (t. j. 40 hodín týždenne), čo v ničom nepodporuje žalobcov nástup na rodičovskú dovolenku z dôvodu zvýšeného poskytovania starostlivosti o dieťa vo väčšom rozsahu ako pred jeho nástupom na rodičovskú dovolenku

9. Skutočnosti deklarované čestnými vyhláseniami, doloženými v rámci odvolacieho konania, opisujúcimi starostlivosť žalobcu o dieťa, sú dôsledným naplnením ust. § 28 ods. 1 písm. a/ zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov ďalej aj „zákon o rodine“), ktorý rodičom ukladá povinnosť sústavne a dôsledne sa starať o výchovu, zdravie, výživu a všestranný vývin maloletého

dieťaťa. Túto povinnosť majú obaja rodičia (matka aj otec dieťaťa) a samotná skutočnosť, že žalobca si vo vzťahu k svojmu dieťaťu plní rodičovské povinnosti, sama o sebe nezakladá jeho nárok na materské.

10. Účelom poskytovania nemocenských dávok, je na rozdiel od rodičovského príspevku, náhrada straty príjmu v dôsledku vzniku sociálnej udalosti stanovenej zákonom. Podmienkou nároku na materské nie je riadna starostlivosť o dieťa, ale prevzatie starostlivosti o dieťa od matky, t. j. prevzatie tej časti starostlivosti, ktorú dovtedy dieťaťu poskytovala matka. Z formulácie § 3 ods. 3 zák.č. 571/2009 Z. z. vyplýva, že v ňom obsiahnutá definícia riadnej starostlivosti slúži len na účely tohto zákona a nie aj ďalších predpisov. ZSP používa pojem „starostlivosť“ a nie pojem „riadna starostlivosť,“ použitý v zákone o rodičovskom príspevku, ktorý je štátnou sociálnou dávkou, pričom na účely zákona o rodičovskom príspevku sa riadnou starostlivosťou rozumie aj starostlivosť zabezpečovaná inou osobou. Oba zákony majú rovnakú právnu silu a nie je dôvod uplatňovať analógiu. Ak by bol zákonodarca chcel, aby sa aj na účely nároku na materské uplatnila definícia riadnej starostlivosti, použitá v inom osobitnom predpise, bol by to do zákona uviedol tak, ako to uviedol pri osobnom rozsahu dôchodkového poistenia (§ 15 ods. 1 písm. c/ a d/ ZSP), nakoľko iba v tomto ustanovení sa vyžaduje riadna starostlivosť o dieťa, ktorá je v § 15 ods. 4 ZSP ako riadna starostlivosť definovaná len na účely § 15 ods. 1 ZSP, ako riadna starostlivosť podľa osobitného predpisu, ktorým je zákon o rodičovskom príspevku.

11. Žalovaná poznamenala, že pri výklade ZSP plne rešpektuje nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. IV.ÚS 71/2013, IV. ÚS 92/2012, I. ÚS 351/2010, m. m. I. ÚS 306/2010, v zmysle ktorých k výkladu právnych predpisov a ich inštitútov nemožno pristupovať len z hľadiska textu právneho predpisu a to ani v prípade, keď sa text môže javiť ako jednoznačný a určitý, ale podľa zmyslu a účelu právneho predpisu.

II.

Žaloba

12. Žalobou, ktorou toto rozhodnutie žalobca napadol, žiadal jeho zrušenie a súčasne aj zrušenie rozhodnutia pobočky Sociálnej poisťovne č. 200-203436-CA04/2018, NP 205-81640-2/2018-BAM zo dňa 19.12.2018, z dôvodu nezákonnosti, nesprávneho právneho posúdenia veci ako aj skutkového stavu, spočívajúceho v nesprávnej aplikácii príslušných právnych predpisov upravujúcich nárok na materské na predmetný skutkový stav. Tiež si uplatnil priznanie nároku na úplnú náhradu trov konania.

13. Žalovanou uvedené tvrdenia a podmienky ohľadom umožnenia matke opätovne sa zaradiť do pracovného procesu označil za nezákonné požiadavky na priznanie nároku na materské otcovi, čo nebolo ani úmyslom zákonodarcu a ktoré nijakým spôsobom neovplyvňujú jeho nárok na materské. V odôvodnení napadnutého rozhodnutia žalovaná opakuje ničím nepodložené prezumpcie, ktoré nijakým spôsobom nevyplývajú z vykonaného dokazovania. Poukázal na ust. § 52 ods. 1 písm. a/ zák. č. 311/2001 Z.z., v zmysle ktorého sa na neho nevzťahujú ustanovenia o rozvrnutí určeného týždenného pracovného času, a teda nie je pravdou, že nemôže spĺňať zákonnú povinnosť prevzatia dieťaťa do starostlivosti, tak ako to naznačila žalovaná. Vďaka telepráci si rozvrhuje prácu sám podľa vlastných potrieb, doma a v čase, ktorý mu starostlivosť o dieťa dovoľuje, prvoradá je pre neho starostlivosť o dieťa a práci sa venuje až po splnení si rodičovských povinností, čo potvrdila samotná žalovaná v odôvodnení napadnutého rozhodnutia, keď uviedla, že skutočnosti deklarované čestnými vyhláseniami, doložené žalobcom hodnotí ako dôsledné naplnenie rodičovskej povinnosti otca, sústavne a dôsledne sa starať o dieťa.

14. Nemajúce oporu v ust. § 49 ZSP, ktorý určuje požiadavky na priznanie nároku na materské inému poistencovi, je aj právne posúdenie veci žalovanou, ktorej tvrdenia, že starostlivosť o dieťa je aj naďalej zabezpečovaná matkou, sú nepodložené, vykonštruované, bez relevancie k otázke priznania nároku. Poukázal na ust. § 3 ods. 3 a 4 zák. č. 571/2009 Z. z., v zmysle ktorého je riadnu starostlivosť možné poskytovať dieťaťu osobne, pomocou inej plnoletej fyzickej osoby alebo pomocou právnickej osoby. Zákonná úprava teda nijakým spôsobom nevyžaduje, aby rodič zanechal pracovnú činnosť za účelom starostlivosti o dieťa, nakoľko takouto činnosťou prispieva do rozpočtu rodiny a v konečnom dôsledku zlepšuje aj pomery samotného dieťaťa a teda by bolo nespravodlivé od neho v danom prípade vyžadovať, aby takúto činnosť zanechal.

15. V neposlednom rade poukázal aj na diskriminačný rozmer postupu žalovanej, z ktorého je všeobecne známe, že v prípade rozhodovania o priznaní rodičovského príspevku matkám bežne rozhoduje o poskytnutí príspevku, aj keď vykonávajú pracovnú činnosť. Pokiaľ teda Sociálna poisťovňa lipne na

zanechaní pracovnej činnosti na strane otcov, ide o diskrimináciu na základe pohlavia, čo je v rozpore so zákazom diskriminácie v sociálnom zabezpečení v oblasti prístupu a poskytovania sociálneho poistenia. Kým ženy podporuje radami, ako neprísť o materské a doslova opisuje žalobcove pomery, ale v pozitívnom zmysle v prospech žien, vo svojej správe z roku 2016 opisuje ten istý scenár ako zneužívanie sociálneho systému mužmi - otcami.

16. V tejto súvislosti poukázal na web stránku žalovanej Z. v sekcii „Ústredie Sociálnej poisťovne informuje" a na článok zo dňa 27.02.2013 (link: a tiež na (link: I.V.), článok 1 ods. 1 a článok 5 Smernice 76/207/EHS Rady európskych spoločenstiev o zásade rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami pri prístupe k zamestnaniu, na rozhodnutie Európskeho súdneho dvora vo veci 22/14 Konstantinos Maïstrellis z 15. júla 2015, v ktorom, súd vzkriesil prípad Roca Alvareza, a porovnal zaobchádzanie s otcami a matkami malých detí.

III.

Vyjadrenie žalovanej

17. Vo vyjadrení zo dňa 22.12.2021 žalovaná zopakovala skutkový stav veci, odôvodnenie svojho rozhodnutia a k námietkam žalobcu poukázala na cieľ sociálneho poistenia, ktorým je zabezpečiť zúčastneným osobám ochranu v období straty príjmu z ekonomickej činnosti v dôsledku vzniku zákonom predvídaných sociálnych udalostí, majúcich za následok nemožnosť výkonu práce alebo pokles pracovnej schopnosti, resp. zníženie alebo stratu príjmu zo zárobkovej činnosti a do ktorého subjekty na ňom zúčastnené obligatórne prispievajú a v prípade vzniku sociálnej udalosti majú za predpokladu splnenia určených podmienok nárok na dávku. Zo solidarosti sociálneho poistenia vyplýva prerozdelenie peňazí všetkých poistníkov v prospech tých, ktorých životná situácia je spojená s poberaním nemocenských dávok. Poukázala aj na účel nemocenského poistenia vyjadrený v ust. § 2 písm. a/ ZSP, hmotne zabezpečiť ženy prípadne aj mužov v čase, v ktorom nemôžu pracovať, resp. pre pokročilé tehotenstvo a po pôrode v súvislosti so starostlivosťou o novonarodené dieťa nemajú pracovať a zostanú bez príjmu. Nemožnosť vykonávať závislú prácu v pracovnom pomere v obdobnom pracovnom vzťahu alebo v inom pracovnom vzťahu je základ pre vznik nároku na všetky dávky nemocenského poistenia (§ 2 písm. a/ ZSP).

18. Ďalšou všeobecnou podmienkou nároku na nemocenskú dávku, je absencia príjmu podľa ust. § 30 písm. b/ ZSP, splnenie ktorej sa posudzuje z toho nemocenského poistenia, z ktorého bol nárok na nemocenskú dávku zamestnanca uplatnený a v ktorom začal čerpať materskú dovolenku. U žalobcu to bolo z povinného nemocenského poistenia viažuceho sa k pracovnému vzťahu, v ktorom čerpal rodičovskú dovolenku. Od 03.12.2018 však začal dosahovať príjem z ďalšieho pracovného vzťahu svojím zamestnávateľom, čím dosiahol, že napriek dosahovaniu príjmu z týchto zamestnaní, podmienka absencie príjmu bola splnená a dopustil sa konania, ktoré možno považovať za obchádzanie zákona o sociálnom poistení. Výkon inej zárobkovej činnosti nie je prekážkou vzniku a udržania nároku na materské, pokiaľ je upravený tak, aby bolo možné poskytnúť dieťaťu skutočnú starostlivosť, ako dôvod poskytovania materského inému poistencovi. Žalobca stratu príjmu zo zárobkovej činnosti neutrpel a nenaplnil ani kompenzačný účel nemocenského poistenia. Vznikom pracovných pomerov od 01.02.2019 sa žalobcova rodičovská dovolenka a aj prevzatie starostlivosti o dieťa stali formálnymi. Iní poistenci si vznik nároku na materské určujú sami, dátumom prevzatia dieťaťa, a na rozdiel od poistekyň, u ktorých nastane poistná udalosť náhle (dátum predpokladaného pôrodu určí lekár) si životnú situáciu pred uplatnením nároku na materské môžu sami dopredu upraviť.

19. Rozsah starostlivosti, aký dieťaťu poskytovala spravidla matka môže otec dieťaťu poskytnúť len v prípade, ak tomu prispôsobí svoje pracovné podmienky dojednané v súvislosti s ďalším výkonom práce (mimo pracovného vzťahu, z ktorého mu je poskytovaná rodičovská dovolenka), napr. primeranou úpravou pracovného času. Pokiaľ otec dieťaťa aj po jeho formálnom prevzatí do starostlivosti na základe dohody rodičov naďalej preukázateľne vykonáva aj keď inú zárobkovú činnosť, avšak v rovnakom časovom rozsahu ako pred jeho prevzatím do svojej starostlivosti, t. j. v čase, keď sa o dieťa starala spravidla matka, nemožno uzavrieť, že ide o skutočné prevzatie dieťaťa do starostlivosti a skutočný výkon starostlivosti oň zo strany otca. Žalovaná poukázala na ust. § 28 ods. 1 písm. a/ zák.č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Samotná skutočnosť, že žalobca si plní vo vzťahu k svojmu dieťaťu. V prípade žalobcu priznanie nároku na materské by bolo v príkrom rozpore s účelom zákona o sociálnom poistení.

20. Podľa ZSP, nárok na materské má iný poistenec, ktorý prevzal dieťa do starostlivosti a ktorý sa o toto dieťa stará. Keďže ZSP ďalej neuvádza, že túto starostlivosť je možné poskytovať aj inou osobou, je zrejmé, že na účely nároku na materské je nevyhnutné, aby starostlivosť dieťaťu poskytovala osoba, ktorá ho do svojej starostlivosti prevzala. Formulácia slov uvedených v prvej vete ust. § 49 ods. 1 ZSP: „Iný poistenec, ktorý prevzal dieťa do starostlivosti a ktorý sa o toto dieťa stará...“ neumožňuje iný logický ani gramatický výklad ako ten, že zákonodarca mal na mysli osobnú starostlivosť o dieťa. Ak by mal zákonodarca v úmysle umožniť poberanie materského aj osobám, ktoré starostlivosť o dieťa zabezpečia inou fyzickou alebo právnickou osobou, prvá veta § 49 ods. 1 zákona by bola formulovaná napr. nasledovne: „Iný poistenec, ktorý prevzal dieťa do starostlivosti a ktorý zabezpečil starostlivosť o toto dieťa...“ Taktiež by v tomto prípade boli irelevantné ustanovenia § 51 ZSP o zániku nároku na materské v prípade, ak dieťa prevezme do starostlivosti iná fyzická alebo právnická osoba.

21. Žalovaná poznamenala, že pri výklade ZSP plne rešpektuje nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. IV.ÚS 71/2013, IV. ÚS 92/2012, I. ÚS 351/2010, m. m. I. ÚS 306/2010, v zmysle ktorých k výkladu právnych predpisov a ich inštitútov nemožno pristupovať len z hľadiska textu právneho predpisu a to ani v prípade, keď sa text môže javiť ako jednoznačný a určitý, ale podľa zmyslu a účelu právneho predpisu. Záverom poukázala na rozsudok NS SR sp.zn. 9 Sžsk/98/2020 zo dňa 27.10.2021 a žalobu navrhla zamietnuť.

IV.

Replika

22. V replike doručenej súdu dňa 20.01.2022 žalobca zotrval na svojej žalobnej argumentácii, konštatoval, že žalovaná sa očividne dôkladne nezaoberala jeho pracovnou náplňou pred a po nástupe na materskú ale vo vyjadrení len stroho skonštatovala, že pred nástupom na materskú pracoval na pozícii Field Service Technician a po nástupe na materskú, začal pracovať na pozícii Technical Support & Competence Manager, pričom malo ísť o veľmi porovnateľné pracovné podmienky. Bližšiu špecifikáciu tohto tvrdenia už žalovaná vo svojom vyjadrení neposkytla a preto vysvetlil, že pozícia Field Service Technician (doslovný preklad terénny servisný technik), zo samotného názvu ktorej je jasné, že bude poskytovať servis klientom v teréne a teda, že výkon práce nemohol byť vykonávaný v mieste jeho pobytu ako homeoffice. Odo dňa, uplatnenia si nároku na materskú (03.12.2018) začal vykonávať činnosť na inej pracovnej pozícii „Technical Support & Competence Manager,“ jeho pracovnou náplňou bolo najmä plánovanie a rozvoj technických kompetencií servisných technikov a obchodného tímu formou telepráce v pracovnom čase, ktorý si sám rozvrhuje. Potvrdzuje to aj aj článok 1 bod 1.2 pracovnej zmluvy zo dňa 27.11.2018, kde je uvedené, že zamestnanec bude zodpovedný za technickú podporu zákazníkov, servisných technikov a za plánovanie a rozvoj technických kompetencií servisných technikov, obchodného tímu a zákazníkov. Pracovný čas si rozvrhuje podľa svojho uváženia, môže ho vykonávať napríklad v čase, keď dieťa spí. Skutočné prevzatie dieťaťa do starostlivosti preukázal viacerými čestnými prehláseniami od príbuzných alebo susedov.

23. K obchádzaniu zákona uviedol, že ide o postup, kedy sa niekto správa tak, aby zámerne dosiahol právnou normou upravené podmienky, t.j. predstiera splnenie zákonom požadovaných podmienok, pričom v skutočnosti sa jedná len o simulovanie ich splnenia pre vyhovenie žiadosti, t. j. priznanie nároku, o čo v jeho prípade nešlo, aj napriek konštatovaniu žalovanej vo vyjadrení, že žalobcom deklarované prevzatie dieťaťa do starostlivosti je fiktívne s jediným cieľom získať nemocenskú dávku-materské. S ohľadom na zmenu pracovnej náplne, má počas dňa dostatok časového priestoru na súčasné poskytovanie starostlivosti dieťaťu namiesto matky a vykonávanie pracovnej činnosti v čase, kedy mu to starostlivosť o dieťa umožňuje. Ide teda o podobný prípad, ako keby vykonával živnosť, ktorej výkon počas materskej nie je dôvodom na nepriznanie nemocenskej dávky. Na podporu svojich tvrdení dal do pozornosti rozsudok Krajského súdu Trnava, sp. zn. 43Sa/2/2020 zo dňa 12.04.2021 a sp. zn. 44Sa/5/2019 zo dňa 03.02.2020, rozsudok Krajského súdu v Trenčíne, sp.zn. 14Sa/40/2019 zo dňa 26.02.2020, poukázal na Odporúčanie CN/Rec (2007), čl. 3, bod 1, a z neho vyplývajúci princíp rovnosti pri výkone verejnej moci a záverom zdôraznil diskriminačný rozmer postupu žalovanej. Napadnuté aj prvostupňové rozhodnutie Sociálnej poisťovne žiadal zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie.

V.

Posúdenie podstatných skutkových zistení a právna argumentácia správneho súdu

24. Správny súd preskúmal správnu žalobu, rozhodnutie žalovanej a prvostupňového správneho orgánu, vrátane jeho postupu v celom rozsahu (§ 203 ods. 2 SSP), ale aj nad rozsah žalobných dôvodov, keďže sa jedná o správnu žalobu fyzickej osoby v sociálnych veciach (§ 202 ods. 2 SSP), kedy správny súd nie je viazaný žalobnými bodmi v zmysle ust. § 203 ods. 2 SSP a § 134 ods. 2 písm. d/ SSP, pričom dospel k záveru, že žaloba nebola podaná dôvodne. V rámci súdneho prieskumu sa oboznámil s podaniami účastníkov konania, obsahom pripojeného administratívneho spisu, najmä z toho pohľadu či sa správny orgán vysporiadal so zásadnými námietkami uvedenými v odvolaní žalobcu a z takto vymedzeného rozsahu posúdil správnosť a zákonnosť napadnutého rozhodnutia správneho orgánu a dospel k záveru, že žalobné námietky uvádzané v správnej žalobe nie sú dôvodné, ani spochybňujúce vecnú správnosť napadnutých rozhodnutí, pretože rozhodnutia správneho orgánu sú v súlade s platnými právnymi predpismi, viažucimi sa k preskúmvanej veci, a preto žalobu zamietol. Vo veci rozhodol bez nariadenia ústneho pojednávania v súlade s ust. § 107 ods. 2 SSP, nakoľko nezistil žiaden z dôvodov podľa ust. § 107 ods. 1 písm. a/ až e/ SSP, pre ktoré by bolo nutné pojednávanie nariadiť. V súlade s ust. § 137 ods. 4 SSP oznámil miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli a na webovej stránke súdu. Nakoľko sa verejného vyhlásenia rozsudku dňa 04.05.2022 nezúčastnili účastníci konania ani žiadna verejnosť, Správny súd vyhlásil rozsudok v súlade s ust. § 137 ods. 3 druhá veta SSP, vyvesením skráteného písomného vyhotovenia bez odôvodnenia, na úradnej tabuli súdu.

25. Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky každý má právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Obsah práva na spravodlivý súdny proces nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní, obsahom tohto práva je i relevantné konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Do práva na spravodlivý súdny proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04). Právo na spravodlivý súdny proces neznamená ani právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi (I. ÚS 50/04). Dohovor o ochrane ľudských práv a slobôd v čl. 6 ods. 1 zaručuje právo na spravodlivé súdne konanie, neustanovuje ale žiadne pravidlá pre prípustnosť dôkazov alebo spôsob, ktorým majú byť posúdené. Význam dôkazov a potrebnosť ich vykonania sú otázky, ktorých posúdenie je zásadne v právomoci toho orgánu, ktorý rozhoduje o merite návrhu - inými slovami, právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (viď § 120 ods. 1 O.s.p.), a nie účastníkov konania. Nevykonanie určitého dôkazu môže mať za následok len neúplnosť skutkových zistení (vedúcu prípadne k vydaniu nesprávneho rozhodnutia), nie však procesnú vadu v zmysle § 237 O.s.p. (viď R 37/1993).

26. Podľa ust. § 2 ods. 1, 2 zák.č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok, v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom. Každý kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

27. Podľa ust. § 6 ods. 1, 2 písm. c/ zák.č. 162/2015 Z.z., správne súdy v správnom súdnictve preskúmvajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom. Správne súdy rozhodujú v konaniach o správnych žalobách v sociálnych veciach.

28. Z ustanovenia § 2 zák. NR SR č. 1/1993 Zb. o Zbierke zákonov Slovenskej republiky vyplýva nevyvrátiteľná domnienka o znalosti všeobecne záväzných právnych predpisov uverejnených v Zbierke zákonov.

29. Pri preskúvaní rozhodnutia je pre správny súd rozhodujúci skutkový stav, ktorý tu bol v čase vydania napadnutého rozhodnutia.

30. Predmetom súdneho prieskumu je posúdenie zákonnosti rozhodnutí správneho orgánu č. 36407-2/2019-BA zo dňa 03.04.2019, v spojení s prvostupňovým rozhodnutím č. 200-203436-CA04/2018, NP 205-81640-2/2018-BAM zo dňa 19.12.2018, ktorým pobočka Sociálnej poisťovne Bratislava rozhodla, že žalobca nemá nárok na materské v období od 03.12.2018, pre riadne neposkytovanie starostlivosti o dieťa, prevzatej od matky dieťaťa, od uvedeného dátumu.

31. Podľa § 2 písm. a/ zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení, sociálne poistenie podľa tohto zákona je nemocenské poistenie ako poistenie pre prípad straty alebo zníženia príjmu zo zárobkovej činnosti a na zabezpečenie príjmu v dôsledku dočasnej pracovnej neschopnosti, tehotenstva a materstva.

32. Podľa § 30 zákona o sociálnom poistení, zamestnanec má nárok na nemocenskú dávku, ak a/ splnil podmienky ustanovené na vznik nároku na nemocenskú dávku počas trvania nemocenského poistenia alebo po jeho zániku v ochrannnej lehote a

b/ nemá príjem, ktorý sa považuje za vymeriavací základ podľa § 138 ods. 1, okrem príjmu, ktorý sa poskytuje z iného dôvodu, než za vykonanú prácu, za obdobie trvania dôvodu na poskytnutie nemocenskej dávky uvedeného v § 33 ods. 1, § 39 ods. 1, § 48 ods. 1 a § 49 ods. 1.

33. Podľa § 49 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, iný poistenec, ktorý prevzal dieťa do starostlivosti a ktorý sa o toto dieťa stará, má nárok na materské odo dňa prevzatia dieťaťa do starostlivosti v období 28 týždňov od vzniku nároku na materské. Osamelý iný poistenec, ktorý sa stará o dieťa prevzatí do svojej starostlivosti, má nárok na materské v období 31 týždňov od vzniku nároku na materské a iný poistenec, ktorý prevzal do starostlivosti dve alebo viac detí a aspoň o dve z nich sa stará, má nárok na materské 37 týždňov od vzniku nároku na materské. Iný poistenec má nárok na materské najdlhšie do dovŕšenia troch rokov veku dieťaťa, ak v posledných dvoch rokoch pred prevzatím dieťaťa do starostlivosti bol nemocensky poistený najmenej 270 dní.

34. Podľa § 49 ods. 2 písm. d/ zákona o sociálnom poistení, iný poistenec, ktorý prevzal dieťa do starostlivosti, je otec dieťaťa po dohode s matkou dieťaťa, najskôr po uplynutí šiestich týždňov odo dňa pôrodu, a matka nepoberá materské na to isté dieťa alebo rodičovský príspevok.

35. Podľa § 51 ods. 2 zákona o sociálnom poistení, ak sa poistenec prestal starať o dieťa z iného dôvodu, ako je jeho nepriaznivý zdravotný stav, nárok na materské zaniká dňom skončenia jeho starostlivosti o dieťa a opätovne vzniká odo dňa pokračovania v starostlivosti o toto dieťa. Obdobie, počas ktorého sa poistenec prestal starať o dieťa z iných dôvodov, sa započítava do celkového obdobia trvania nároku na materské.

36. Podľa § 3 ods. 1 zákona č. 571/2009 Z.z. o rodičovskom príspevku, oprávnená osoba má nárok na rodičovský príspevok, ak a/ zabezpečuje riadnu starostlivosť o dieťa a b/ má trvalý pobyt alebo prechodný pobyt na území Slovenskej republiky alebo je osobou podľa osobitného predpisu.

37. Podľa § 3 ods. 2 zákona č. 571/2009 Z.z., dieťaťom podľa odseku 2 písm. a/ je dieťa a/ do troch rokov veku, b/ do šiestich rokov veku, ktoré má dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav, alebo c/ do šiestich rokov veku, ktoré je zverené do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov podľa § 2 písm. b/, najdlhšie tri roky od právoplatnosti prvého rozhodnutia o zverení dieťaťa do starostlivosti tej istej oprávnenej osobe.

38. Podľa ods. 3 cit. ustanovenia, riadna starostlivosť o dieťa podľa tohto zákona je starostlivosť poskytovaná dieťaťu v záujme všestranného fyzického vývinu a psychického vývinu dieťaťa, najmä primeraná výživa dieťaťa, hygiena dieťaťa, výchova dieťaťa a dodržiavanie preventívnych prehliadok dieťaťa podľa osobitného predpisu.

39. Podľa ods. 4 cit. ustanovenia, podmienka riadnej starostlivosti o dieťa sa považuje za splnenú, ak oprávnená osoba zabezpečuje riadnu starostlivosť o dieťa osobne alebo inou plnoletou fyzickou osobou alebo právnickou osobou.

40. Cieľom sociálneho poistenia je zabezpečiť zúčastneným osobám ochranu v období straty príjmu z ekonomickej činnosti v dôsledku vzniku zákonom predvídaných sociálnych udalostí, majúcich za následok nemožnosť výkonu práce alebo pokles pracovnej schopnosti, resp. zníženie alebo stratu príjmu zo zárobkovej činnosti. Účelom nemocenského poistenia, z ktorého sa poskytuje dávka materského, je zmiernenie straty príjmu a predpokladom jeho naplnenia je, že poistenec nepracuje vôbec, alebo len v obmedzenom rozsahu, umožňujúcom riadnu starostlivosť o dieťa.

41. Nespornou skutočnosťou v preskúmvanej veci, vyplývajúcou z administratívneho spisu je, že žalobca na základe Žiadosti o materské B 0434834, doručenej pobočke Sociálnej poisťovne dňa 30.11.2018 a dohody s matkou dieťaťa zo dňa 26.11.2018, si odo dňa 03.12.2018, kedy prevzal do svojej starostlivosti maloletého M., nar. XX.XX.XXXX, si žalobca uplatnil nárok na materské z poistného vzťahu zamestnanca Atlas Copco, s.r.o., kde je evidovaný od 15.01.2014 a ako zamestnanec tohto zamestnávateľa je zároveň evidovaný od 03.12.2018. Zamestnávateľ dňa 30.11.2018 informoval Sociálnu poisťovňu prostredníctvom Registračného listu fyzickej osoby - zmena o začiatku čerpania rodičovskej dovolenky žalobcom od 03.12.2018 a prostredníctvom Registračného listu fyzickej osoby - prihláška, o vzniku jeho nového nemocenského poistenia dňa 03.12.2018. Na základe toho pobočka Sociálnej poisťovne rozhodnutím č. 200-203436-CA04/2018, zo dňa 19.12.2018 zamietla žalobcovi nárok na materské obdobie od 03.12.2018. V pracovnej zmluve uzavretej dňa 13.01.2014 majú zmluvné strany pracovný čas dohodnutý na 40 hod. týždenne a v pracovnej zmluve uzavretej dňa 27.11.2018 majú pracovný čas dohodnutý na rovnaký objem, 40 hod. týždenne.

42. Právna úprava zakotvená v zákone o sociálnom poistení, nevylučuje poskytnutie dávky materského otcovi dieťaťa vykonávajúcemu zárobkovú činnosť, podmieňuje ho však prevzatím dieťaťa do starostlivosti tohto rodiča. Na splnenie uvedenej podmienky nepostačuje len jej formálna deklarácia v rodičovskej dohode, nevyhnutným je vytvorenie reálneho základu na poskytovanie starostlivosti. Posúdenie splnenia tejto osobitnej podmienky priznania nároku podľa ods. 2 v spojení s ods. 1 ust. § 49 zák. č. 461/2003 Z. z. (prevzatie a poskytovanie starostlivosti dieťaťu zo strany iného poistenca) súdom, je teda pre rozhodnutie veci kľúčovým.

43. Žalobné námietky žalobca založil na nezákonnosti z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci ako aj skutkového stavu, spočívajúceho v nesprávnej aplikácii príslušných právnych predpisov upravujúcich nárok na materské na predmetný skutkový stav. V tejto súvislosti súd uvádza, že správne a zákonne zistený skutkový stav vytvára predpoklad právnej situácie nesprávneho právneho posúdenia veci, z čoho možno logicky vyvodiť, že rozhodnutie správneho orgánu nemôže trpieť vadou nesprávne zisteného skutkového stavu a súčasne aj nesprávneho právneho posúdenia veci. Ak teda právny zástupca žalobcu tvrdí, že zistenie skutkového stavu je nesprávne, potom jeho námietka nesprávneho právneho posúdenia je a priori nedôvodná. Za nezákonné rozhodnutie, ako napadnuté rozhodnutie označil žalobca, treba považovať právoplatné rozhodnutie, ako výsledok rozhodovacej činnosti, ktoré je v rozpore s objektívnym právom, a ktoré bolo pre nezákonnosť zrušené alebo zmenené príslušným orgánom. Z uvedeného vyplýva, že takouto vadou nemôže v tomto štádiu konania žalobou napadnuté rozhodnutie trpieť.

44. K základným právam účastníka konania obsiahnutým v práve na spravodlivý proces, patrí právo na uvedenie dostatočných dôvodov, na ktorých je rozhodnutie založené. Vychádzajúc z konštantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (o. i. veci G. R. proti Š., rozsudok zo dňa 21.10.1999 týkajúci sa sťažnosti č. 30544/96, R. T. proti Š., rozsudok zo dňa 09.12.1994, týkajúci sa sťažnosti č. 18390/91, V. D. H. proti H., rozsudok zo dňa 19.04.1994, týkajúci sa sťažnosti č. 16034/90) a judikatúry Ústavného súdu SR (sp. zn. I. ÚS 226/03 zo dňa 12.05.2004, III. ÚS 209/04 zo dňa 23.06.2004, sp. zn. III. ÚS 95/06 zo dňa 15.03.2006, sp. zn. III. ÚS 260/06 zo dňa 23.08.2006, sp. zn. III. ÚS 36/2010 zo dňa 04.05.2010, sp. zn. I. ÚS 114/08 zo dňa 12.06.2008), nie je nutné, aby na každú žalobnú námietku bola súdom daná podrobná odpoveď. Rozsah povinnosti odôvodniť súdne rozhodnutie sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí byť analyzovaný s ohľadom na okolností každého prípadu, ak však súd v odôvodnení nereaguje na zásadnú, relevantnú námietku, súvisiacu s predmetom súdnej ochrany prednesenú žalobcom, je potrebné tento nedostatok považovať za prejav arbitrárnosti (svojoľnosti). Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania, ako aj iného zainteresovaného subjektu na rozhodnutie, ktorého dôvody sú zjavné a zreteľné, pretože

práve odôvodnenie rozhodnutia je zárukou toho, že výkon spravodlivosti nebude arbitrárny (I. ÚS 117/07). Uvedené možno analogicky aplikovať aj na rozhodnutie vydané v správnom konaní.

45. Napadnuté rozhodnutie žalovanej a aj rozhodnutia vydané v jemu predchádzajúcom (prvostupňovom aj odvolacom) konaní, nemožno vzhľadom k tomuto zadefinovaniu označiť za nezákonné. Žalovaná riadne odôvodnila svoj postup a zreteľným spôsobom ozrejmla dôvody podložené právnou argumentáciou, pre ktoré žalobcovi nárok na materské dňom 11.02.2019 zanikol.

46. Správne pochopenie zmyslu právnej normy je základom jej správnej aplikácie, čo vyplýva aj z nálezov Ústavného súdu SR sp.zn. IV. ÚS 71/2013, sp.zn. IV. ÚS 92/2012, sp.zn. I. ÚS 351/2010, m.m. I. ÚS 306/2010. Aj k výkladu právnych predpisov a ich inštitútov nemožno pristupovať len z hľadiska textu zákona, a to ani v prípade, keď sa text môže javiť ako jednoznačný a určitý, ale predovšetkým podľa zmyslu a účelu zákona. Vzhľadom k množstvu vydávaných právnych predpisov v období posledných rokov, ich často vzájomnému protirečeniu a prekryvaniu sa, by mohlo ípenie na doslovnom otrockom výklade právnych noriem viesť často k nezmyselným záverom. Každá právna norma má svoj účel a zmysel, ako výsledok zámerov zákonodarcu, ozrejmjený v sprievodných dokumentoch (napr. dôvodová správa).

47. Žalobca v súvislosti s argumentáciou žalovanej a nemožnosti jeho riadnej starostlivosti o dieťa pre objem pracovného úväzku, spojeného so vznikom dvoch nových pracovných pomerov od 01.02.2019, poukázal na absenciu definície starostlivosti o dieťa v zák.č. 461/2003 Z.z., a v jej dôsledku na nesprávny výklad žalovanej vo vzťahu k takejto starostlivosti. Jej definíciu na podporu svojej argumentácie o nesprávnosti a nezákonnosti postupu žalovanej prevzal zo zákona o rodičovskom príspevku č. 571/2009 Z.z.

48. V tejto súvislosti súd uvádza, že materské je sociálna dávka poskytovaná sociálnou poisťovňou z nemocenského poistenia za podmienok výlučne upravených zákonom o sociálnom poistení, ktorého účelom je v zmysle § 2 písm. a/ kompenzácia straty príjmu, vzniknutá priamo poistencovi, uplatňujúcemu si nárok na materské v dôsledku tehotenstva, materstva, resp. prevzatím dieťaťa do svojej starostlivosti, o ktoré sa aj skutočne stará.

49. Na rozdiel od tejto sociálnej dávky, rodičovský príspevok je štátna dávka, o ktorej rozhoduje úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, je upravená zákonom č. 571/2009 Z.z. a podľa § 1 ods. 2 ním štát prispieva oprávnenej osobe na zabezpečenie riadnej starostlivosti o dieťa.

50. Pokiaľ zákon určitú problematiku neupravuje, môže odkázať na podobné (analogické) použitie inej normy na daný prípad, čo však v tomto prípade nie je možné. Ide o dve rozdielne dávky, poskytované rozdielnymi správnymi orgánmi, riešiacie úplne iný druh sociálnej situácie, upravené dvoma rôznymi zákonmi rovnakej právnej sily, bez vzťahu lex specialis jedného voči druhému a bez možnosti využitia analógie legis.

51. Podľa právnej vety rozsudku NSS SR sp. zn. 7 Sžsk 50/2020 zo dňa 27.10.2021, na účely vzniku nároku na materské je potrebné pojem „starat' sa o dieťa" podľa § 49 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov vykladať autonómne a nemožno ho obsahovo stotožňovať s pojmom „riadnej starostlivosti“ podľa zákona č. 571/2009 Z. z. o rodičovskom príspevku a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. januára 2011. Kým zákon č. 461/2003 Z. z. na účely vzniku nároku na materské podľa § 49 predpokladá zo strany poistenca osobnú starostlivosť o dieťa, zákon č. 571/2009 Z. z. na účely vzniku nároku na rodičovský príspevok považuje podmienku riadnej starostlivosti o dieťa za splnenú, ak oprávnená osoba zabezpečuje riadnu starostlivosť o dieťa osobne, alebo inou plnoletou fyzickou, alebo právnickou osobou (§ 3 ods. 3 a 4 zákona č. 571/2009 Z. z.).

52. Materské je nemocenskou dávkou, ktorá sa za splnenia zákonom stanovených osobitných podmienok (dĺžka nemocenského poistenia najmenej 270 dní, uplynutie 6 týždňov od pôrodu, vek dieťaťa do dovŕšenia 3 rokov), poskytuje z nemocenského poistenia, pričom sa jedná o opakujúcu sa peňažnú dávku, poskytovanú za dni a nahrádzajúcu mzdu alebo plat. Táto dávka všeobecne plní účel hmotného zabezpečenia v dôsledku materstva, u iného poistenca v dôsledku prevzatia dieťaťa do starostlivosti, a je podmienená stratou alebo znížením príjmu zo zárobkovej činnosti z tohto dôvodu (§ 2 písm. a/ zákona č. 461/2003 Z. z.). Jeho účelom je hmotne zabezpečiť ženy ale aj mužov v čase,

v ktorom nemôžu pracovať, resp. pre pokročilé tehotenstvo a po pôrode v súvislosti so starostlivosťou o novonarodené dieťa nemajú pracovať a zostanú bez príjmu a teda slúži na preklopenie časového obdobia, kedy v dôsledku vzniku konkrétnej sociálnej udalosti (starostlivosť o dieťa) poistenci nemôžu pracovať vôbec alebo len obmedzene, s následkom straty alebo zníženia príjmu zo zárobkovej činnosti.

53. Podľa § 85 ods. 5 zák. č. 311/2001 Z.z. Zákonník práce, pracovný čas zamestnanca je najviac 40 hodín týždenne. Zamestnanec, ktorý má pracovný čas rozvrhnutý tak, že pravidelne vykonáva prácu striedavo v oboch zmenách v dvojzmennej prevádzke, má pracovný čas najviac 38 a 3/4 hodiny týždenne a vo všetkých zmenách v trojzmennej prevádzke alebo v nepretržitej prevádzke má pracovný čas najviac 37 a 1/2 hodiny týždenne.

54. Žalovaná poukázala na uzatvorenie novej pracovnej zmluvy žalobcom s tým istým zamestnávateľom od 03.12.2018, z ktorej dosahuje príjem, ktorý sa považuje za vymeriavací základ a to v porovnateľnej, prípadne vyššej sume, ako z pracovnej činnosti zakladajúcej nemocenské poistenie, z ktorého si nárok na materské uplatnil a zároveň nedošlo ani k úprave pracovného času tak, aby mohol prevziať starostlivosť o dieťa. Uvedené skutočnosti vyplývajú z predložených pracovných zmlúv u zamestnávateľa Atlas Copco, s.r.o. Je pravdou, že presný obsah a rozsah osobnej starostlivosti iného poistenca starajúceho sa o dieťa zákon o sociálnom poistení nevymedzuje, ale zo zmyslu a účelu zákona je možné jednoznačne vyvodiť, že ide o celodennú osobnú starostlivosť a nie len formálnu, už i vzhľadom k časovému obmedzeniu jej poskytovania 28 týždňov, ako aj vzhľadom k jej limitovaniu vekom dieťaťa od šesť týždňov po pôrode do troch rokov (teda v období pred návštevou predškolských zariadení), si nemožno osvojiť výklad, že nárok na materské zakladá bežná rodičovská starostlivosť o dieťa, popri riadnom výkone práce.

55. Podľa § 166 ods. 1, 2 zák. č. 311/2001 Z.z., v súvislosti s pôrodom a starostlivosťou o narodené dieťa patrí žene materská dovolenka v trvaní 34 týždňov. Osamelej žene patrí materská dovolenka v trvaní 37 týždňov a žene, ktorá porodila zároveň dve alebo viac detí, patrí materská dovolenka v trvaní 43 týždňov. V súvislosti so starostlivosťou o narodené dieťa patrí aj mužovi od narodenia dieťaťa rodičovská dovolenka v rovnakom rozsahu, ak sa stará o narodené dieťa. Na prehlbenie starostlivosti o dieťa je zamestnávateľ povinný poskytnúť žene a mužovi, ktorí o to požiadajú, rodičovskú dovolenku až do dňa, v ktorom dieťa dovŕši tri roky veku. Ak ide o dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav dieťaťa vyžadujúci osobitnú starostlivosť, je zamestnávateľ povinný poskytnúť žene a mužovi, ktorí o to požiadajú, rodičovskú dovolenku až do dňa, v ktorom dieťa dovŕši šesť rokov veku. Táto dovolenka sa poskytuje v rozsahu, o aký rodič žiada, spravidla však najmenej na jeden mesiac.

56. Aj z tejto právnej úpravy je zrejmé, že poskytnutie materského v súvislosti s prevzatím dieťaťa do starostlivosti, počas materskej dovolenky má svoje vyjadrenie v prehĺbení (rozšírení) starostlivosti o dieťa, inými slovami, k vytvoreniu reálnych podmienok na komplexnú 24 hodinovú starostlivosť o dieťa. Priamo to dotvára aj prvá veta dispozície ust. § 49 ods. 1 ZSP, iný poistenc, ktorý prevzal dieťa do starostlivosti a ktorý sa o toto dieťa stará, má nárok na materské odo dňa prevzatia dieťaťa do starostlivosti v období 28 týždňov od vzniku nároku na materské. Aj v bode 19 Preambuly Smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1158 z 20.06.2019 o rovnováhe medzi pracovným a súkromným životom rodičov a osôb s opatrovateľskými povinnosťami, ktorou sa zrušuje smernica Rady 2010/18/EÚ, sa uvádza: „V záujme podpory rovnomerného rozdelenia opatrovateľských povinností medzi ženami a mužmi a možnosti vytvorenia puťa medzi otcami a deťmi už v rannom veku detí, by sa malo zaviesť právo na otcovskú dovolenku pre otcov alebo pre rovnocenných druhých rodičov, ak sú uznaní vo vnútroštátnom práve a v rozsahu, v akom sú v ňom uznaní. Takáto otcovská dovolenka by sa mala čerpať v čase okolo narodenia dieťaťa a mala by byť jasne spojená s narodením na účely poskytovania starostlivosti.“ Je teda zrejmé, že účelom nie je podpora otcov v poberaní materského ako peňažnej dávky, ale v tom, aby sa vo vyváženej miere osobne podieľali na rodinných povinnostiach a teda aj na starostlivosti o dieťa.

57. Pokiaľ došlo po novelizácii zákona o sociálnom poistení zákonom č. 543/2010 Z. z. k priznávaniu materského bez toho, aby sa skúmalo, či poistenc skutočne sám zabezpečuje starostlivosť o dieťa, a postačovalo splnenie len formálneho prevzatia dieťaťa do starostlivosti na základe dohody s matkou dieťaťa, táto aplikačná prax nezodpovedala zneniu relevantných zákonných ustanovení o priznávaní materského ako nemocenskej dávky podľa zákona o sociálnom poistení. Ak následná aplikačná prax správnych orgánov odstránila toto pochybenie a náležite objasňuje aj starostlivosť o dieťa zo strany poistenca osobitne v každom individuálnom prípade, uvedený postup nemôže byť v rozpore so zákonom a ani v rozpore so zásadou legitímneho očakávania účastníka takéhoto právneho vzťahu (rozsudok NS SR sp.zn. 9Sžsk/60/2020).

58. Podľa § 28 ods. 1 písm. a/ zákona 36/2005 Z.z. o rodine, súčasťou rodičovských práv a povinností sú najmä sústavná a dôsledná starostlivosť o výchovu, zdravie, výživu a všestranný vývin maloletého dieťaťa.

59. Dávka materského a v súvislosti s ňou prevzatie starostlivosti o dieťa, neslúži na prílepšenie k príjmu, ale je jeho substitúciou, z dôvodu obmedzenia alebo straty príjmu na úkor úplnej starostlivosti o dieťa. Táto pomoc sa poskytne iba tomu, kto nedostáva pomoc z inej strany, je založená na preukázaní jej opodstatnenosti a na preukázaní chýbajúcej schopnosti zabezpečiť si príjem vlastným presvedčením. Samotná skutočnosť, že otec prakticky bezodkladne po deklarovanom termíne prevzatia dieťaťa do svojej starostlivosti a za tým účelom nastúpenia na rodičovskú dovolenku u svojho zamestnávateľa, sa za porovnateľných pracovných podmienok, zamestnal u toho istého zamestnávateľa na plný pracovný úväzok (40 hod./týždeň), naznačuje sledovanie iného zámeru, ako je poskytovanie starostlivosti maloletému dieťaťu, ktorá síce v zákone o sociálnom poistení definovaná nie je, ale jej zmysel, obsah a podstatu, nemožno odvodzovať od iného zákona, slúžiaceho úplne inému účelu.

60. Pokiaľ zákon spája poskytovanie materského s čerpaním rodičovskej dovolenky otca, logicky ho spája s obmedzením pracovných aktivít tohto rodiča, korešpondujúcim súčasne so všeobecným účelom nemocenského poistenia podľa § 2 písm. a/ zákona o sociálnom poistení.

61. V danom prípade podľa zistených skutkových okolností, k obmedzeniu pracovných aktivít otca z rozsahu plného pracovného úväzku, ani v spôsobe výkonu práce z hľadiska možnosti poskytovania starostlivosti maloletému dieťaťu od 03.12.2018 nedošlo a tým nemohlo dôjsť ani k realizácii plnohodnotnej starostlivosti o dieťa prevzaté od matky, ktorá je v Sociálnej poisťovni prihlásená od 01.01.2018 ako povinne dôchodkovo poistená osoba z dôvodu riadnej starostlivosti o dieťa do šiestich rokov veku a teda nie je zapojená do pracovného procesu, ktorý by jednoznačne prezumoval zúžený rozsah jej starostlivosti o dieťa v súvislosti s deklaroványm nástupom žalobcu na rodičovskú dovolenku a jeho prevzatím do starostlivosti od 02.12.2018.

62. V súvislosti s predloženými čestnými prehláseniami rodinných príslušníkov a susedov, že sa o dieťa stará a venuje sa mu, takáto starostlivosť je jeho elementárnou rodičovskou povinnosťou, ktorá neslúži na prílepšenie k príjmu, ale je jeho substitúciou, z dôvodu obmedzenia alebo straty príjmu na úkor úplnej starostlivosti o dieťa. Táto pomoc sa poskytne iba tomu, kto nedostáva pomoc z inej strany, je založená na preukázaní jej opodstatnenosti a na preukázaní chýbajúcej schopnosti zabezpečiť si príjem vlastným presvedčením. Úmyslom zákonodarcu bolo odškodňovať len skutočné prevzatie dieťaťa do starostlivosti a skutočné poskytovanie starostlivosti, v tomto prípade jeho otcom. Samotná skutočnosť, že otec bezodkladne po deklarovanom termíne prevzatia dieťaťa do svojej starostlivosti a za tým účelom nastúpenia na rodičovskú dovolenku u svojho zamestnávateľa, sa za porovnateľných pracovných podmienok, vrátane možnosti využívania pružného pracovného času, resp. home office zamestnal opätovne na plný pracovný úväzok (40 hod./týždeň), naznačuje sledovanie iného zámeru, ako je poskytovanie starostlivosti maloletému dieťaťu, ktorá síce v zákone o sociálnom poistení definovaná nie je, ale jej zmysel a podstatu, nemožno odvodzovať od iného zákona, slúžiaceho úplne inému účelu.

63. Pokiaľ by však ani nedošlo k pracovnej vyťažnosti nad uvedený rozsah hodín pracovného úväzku, tým automaticky a prirodzene nie je neplnená podmienka účelu poskytnutia materského, preklenúť obdobie straty alebo zníženia príjmu dôsledkom nemožnosti riadneho výkonu zamestnania alebo jeho výkonu v obmedzenom rozsahu, práve pre nemožnosť prevzatia riadneho výkonu starostlivosti o dieťa vzhľadom k pracovnej vyťažnosti otca, ktorú do jeho prevzatia zabezpečovala matka. Pokiaľ zákon spája poskytovanie materského s čerpaním rodičovskej dovolenky otca, logicky ho spája s obmedzením pracovných aktivít tohto rodiča, korešpondujúcim súčasne so všeobecným účelom nemocenského poistenia podľa § 2 písm. a/ zákona o sociálnom poistení.

64. V danom prípade podľa zistených skutkových okolností, k obmedzeniu pracovných aktivít otca z rozsahu plného pracovného úväzku, ani v spôsobe výkonu práce z hľadiska možnosti poskytovania starostlivosti maloletému dieťaťu od 03.12.2019 nedošlo a tým nemohlo dôjsť ani k realizácii plnohodnotnej starostlivosti o dieťa prevzaté od matky.

65. K diskriminácii namietanej žalobcom súd konštatuje, že samotný odklon od predchádzajúcej rozhodovacej praxe správnych orgánov nenapĺňa znaky diskriminácie a nie je v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania. Zvlášť pokiaľ žalovaná v období po zmene svojho prístupu k posudzovaniu materského vo veciach s obdobným skutkovým a právnym stavom rozhodovala rovnako ako v prípade žalobcu. Takýto postup správneho orgánu, že sa odkloní od existujúcej rozhodovacej praxe a v nových rozhodnutiach zaujme opačný právny názor, než aký zaujal v obdobných právnych veciach v skôr vydaných rozhodnutiach, nemožno vylúčiť aj vzhľadom k tak činorodému legislatívnemu procesu, aký

prebieha v období posledných rokov. Tento odklon súvisí s vyvíjajúcimi sa právnymi názormi aj na strane správnych orgánov, ktoré sú tiež nútené prispôbovať svoju rozhodovaciu prax rýchlo sa meniacim pomerom. Pokiaľ správny orgán v nových rozhodnutiach náležitým spôsobom odôvodní zmenu tohto právneho názoru, takéto rozhodnutie je v súlade s princípmi právneho štátu, najmä so zásadou právnej istoty a rovnosti účastníkov konania. V predmetnej veci žalovaná dostatočným spôsobom odôvodnila svoje rozhodnutie, keď individuálne uviedla, prečo v prejednávanej veci nedošlo k naplneniu zákonnej podmienky osobnej starostlivosti o maloleté dieťa zo strany žalobcu ako iného poistenca.

66. Povinnosť súdu svoje rozhodnutie náležite odôvodniť je jedným z princípov predstavujúcich súčasť práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava SR“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Táto povinnosť vyplýva i z ustálenej judikatúry EŠLP. Judikatúra tohto súdu teda nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument.

67. Správny súd dospel k záveru, že námietky žalobcu uvedené v žalobe neposkytli dostatočnú argumentáciu na zmenu právneho posúdenia veci, a preto postupom podľa ust. § 190 SSP žalobu ako nedôvodnú zamietol.

68. Závery správneho orgánu v preskúmvanej veci plne korešpondujú s obsahom administratívneho spisu, napadnuté rozhodnutie žalovanej ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, je v súlade so zákonom č. 461/2003 Z.z., obsahuje všetky náležitosti príslušnými ustanoveniami tohto zákona vyžadované, ako aj skutočnosti, ktoré boli podkladom pre vydanie rozhodnutia a je z neho zrejmé, akými úvahami sa žalovaná pri hodnotení dôkazov riadila a z akých skutkových okolností vychádzala. Súd nezistil ani pochybenie žalovanej v konaní, ktoré predchádzalo vydaniu napadnutého rozhodnutia, a preto žalobu ako nedôvodnú, postupom podľa ust. § 190 SSP zamietol.

69. O náhrade trov konania rozhodol podľa ust. § 167 ods.1 SSP a neúspešnému žalobcovi náhradu trov konania nepriznal.

Poučenie:

Doručený rozsudok je právoplatný (§ 145 ods. 1 SSP).

Kasačnou sťažnosťou možno napadnúť právoplatné rozhodnutie krajského súdu. (§ 438 ods. 1 SSP) Prípadne podaná kasačná sťažnosť musí byť podaná v lehote jedného mesiaca od doručenia rozhodnutia krajského súdu (§ 443 ods. 1 SSP). Podáva sa krajskom súde, ktorý napadnuté rozhodnutie vydal. Lehota na podanie kasačnej sťažnosti je zachovaná, ak počas nej bola kasačná sťažnosť podaná na kasačnom súde (§ 444 SSP).

V kasačnej sťažnosti sa musí popri všeobecných náležitostiach (z kasačnej sťažnosti musí byť zjavné, ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka a čo sleduje, a musí byť podpísaná a datovaná; kasačnú sťažnosť treba predložiť s potrebným počtom rovnopisov a s prílohami tak, aby jeden rovnopis zostal na súde a aby každý účastník dostal jeden rovnopis, ak je to potrebné; ak účastník nepredloží potrebný počet rovnopisov a príloh, súd vyhotoví kópie na jeho trovy) označiť napádané rozhodnutie, údaj, kedy napádané rozhodnutie bolo sťažovateľovi doručené, opísanie rozhodujúcich skutočností tak, aby bolo zrejmé, v akom rozsahu a z akých dôvodov podľa § 440 SSP sa podáva a návrh výroku rozhodnutia (§ 445 ods. 1 SSP).

Kasačnú sťažnosť možno odôvodniť len tým, že krajský súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že a/ na rozhodnutie vo veci nebola daná právomoc súdu v správnom súdnictve, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník konania, nemal procesnú subjektivitu, c/ účastník konania nemal spôsobilosť samostatne konať pred krajským súdom v plnom rozsahu a nekonal za neho zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už skôr právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už skôr začalo konanie, e/ vo veci rozhodol vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený krajský súd, f/ nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, g/ rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci, h/ sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu, i/ nerešpektoval záväzný právny názor, vyslovený v zrušujúcom rozhodnutí o kasačnej sťažnosti alebo

j/ podanie bolo nezákonne odmietnuté. Dôvod kasačnej sťažnosti uvedený v odseku 1 písm. g/ až i/ sa vymedzí tak, že sťažovateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia. Dôvod kasačnej sťažnosti nemožno vymedziť tak, že sťažovateľ poukáže na svoje podania pred krajským súdom. (§ 440 SSP).